

Muistio

SVV: Tutkiva opintokerho

Aika: 11.12.2013 Klo 16-18.

Paikka: Ahjolan kansalaisopisto, Ahjolan pirtti (Ahjolankatu 3).

Läsnä: Anja Heikkinen (UTA), Jenni Pätäri (UTA), Sini Teräsahde (UTA), Outi Sipilä (UTA), Tiina Juutilainen (UTA), Arto Juhela (Ahjolan kansalaisopisto), Marjut Saarenpää (Ahjolan kansalaisopisto), Marketta Kujanpää (Ahjolan kansalaisopisto), Annika Sykkö (Ahjolan kansalaisopisto)

Kirjuri: Jenni Pätäri

Teema: Mitä on sivistystyön vastuu?

Ennakkoinaisto: Poikela, Esa 2012. Vapaa sivistystyö sosiaalisen pääoman rakentajana.

Aikuiskasvatus 4/2012.

1 Aloituis

- Aloitimme opintokerhon mukavissa tunnelmissa kahvein ja samalla rehtori Arto Juhela kertoi Ahjolan kansalaisopiston toiminnasta ja sen historiasta. Mielenkiintoa herätti erityisesti näkemykset tamperelaisopistojen profiileista ja työnjaosta työväenopisto Sampolan ja Ahjolan kansalaisopiston välillä. Kuulimme opistojen toimivan keskenään hyvässä hengessä. Opistoilla on mm. yhteisiä tuntiopettajia, ja opetusta, mm. harvinaisia kieliä, on jaettu opistojen kesken. Kansalaisopistolle on ominaista se, että sen opetus on jalkautunut ympäri kaupunkia, kun taas työväenopiston opetuksesta suurin osa järjestetään Sampolan kiinteistössä.

2 Teemaan liittyvää keskustelua

- Teema ”sivistystyön vastuu” ja siihen liittyen kysymys vapaan sivistystyön tehtävästä synnytti intensiivistä keskustelua, jonka tiimellyksessä muistiinpanojen kirjaaminen uhkasi jäädä sivuun. Tässä listausta keskustelua halkoneista keskeisistä teemoista:

2.1 Teemaan sisältyvä jännitteisyys

- Kysymys sivistystyön vastuusta ja siihen liittyen sen tehtävästä on jännitteinen. Tällaiset kysymyksenasettelut ovat aina motivoituneita jostakin näkökulmasta, esim. rahoittajan näkökulmasta. Myös vastaus vaihtelee kysyjän mukaan.
- Eri tahoja erilaisine odotuksineen: esim. lainsäädäntöön ja rahoitukseen liittyvät, oppilaitostoimijan, opiskelijoiden, opettajien, järjestötoimijoiden, tiedeyhteisön, ”suuren yleisön” jne. odotukset.
- Jännitteisyyttä voi konkretisoida rinnastamalla vapaa sivistystyö ja kansalaistoiminta: voidaanko vapaalle kansalaistoiminnalle määrittää jonkinlainen universaali tehtävä?

2.2 Toimintaan kiinnittyviä keskeisiä näkökulmia vastuuseen

- Pragmaattisesti ottaen: vastuu ja tehtävä on määritelty lainsäädännössä.
 - Vastuu valtiolle = vastuu veronmaksajille ja/vai vastuu valtiovallalle?

- Yhteiskunnallisena tehtävänä alhaiset sosiaalipoliittiset kustannukset ja voimavarojen tuottaminen työelämän oravanpyörään? (sivuttiin mm. Antikaisen ja Mannisen kirjoituksia.)
- Opistoarkipäivää luonnehtii opinnollisen tehtävän korostuminen (vrt. esim. tarjoillut terapeutti tai emansipatorinen tehtävä). Esim. kansalaisopistot sivistystyön toimijoita, jotka opinnollisessa merkityksessä tarjoavat laaja-alaisesti itsensä kehittämisen mahdollisuuksia. Toimintaa luonnehtii pyrkimykset mahdollisimman laadukkaaseen tarjontaan ja panostukset laadukkaaseen pedagogiseen osaamiseen.

2.3 Rahoituskysymys suurena kysymyksenä

- Vastuu suhteessa laatuun: oppilaitokset ovat ylpeitä toiminnastaan, jonka laatuun panostetaan monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Laatuksymyksessä kiteytyy kuitenkin vapaan sivistystyön kentän kipukohta. Miksi niin usein julkisessa keskustelussa (ml. tutkimuskeskustelu) vapaa sivistystyö mielletään ennemminkin puuhasteluna kuin esim. pedagogiseen osaamiseen kunnianhimoisesti ja pitkäjänteisesti panostavana toimintana? Tuottaako mikään muu koulutusmuoto vastaavaa koulutusmäärää ja tyytyväisiä opiskelijoita yhtä niukoilla resursseilla? Arvon nosto ja näyttö keskeisiä haasteita.
- Vastuu- ja tehtäväkeskustelun sisältöjä hallitsee rahoitusnäkökulmat. Rahoituskysymys on suuri kysymys, johon kiteytyy myös tutkimustarpeita.

2.4 Tutkimus-käytäntöyhteys

- Tutkimuksella tehtävää liittyen
 - vapaan sivistystyön legitimaatioon suhteessa erityisesti rahoituksen jatkuvuuteen.
 - ristiriitojen esiin tuomiseen. Erilaisten poliittisten vaihtoehtojen puntarointi: mitä mistäkin seuraa?
 - Esim. vapaan sivistystyön lainsäädäntö 1998: lainsäädäntömuutokset johtaneet siihen, että nykyisin on oppilaitoksia, joita ei tunnista vapaan sivistystyön oppilaitoksiksi. Esim. kansanopistot ammatillisen koulutuksen järjestäjänä.
 - On luonnollista, että yhteiskunnan muuttuessa vapaalle sivistystyölle asemoidaan uusia koulutustehtäviä. Vahvuutena valtakunnallinen oppilaitosverkosto, joka pystyy joustavasti vastaamaan tarpeisiin. Samalla on tärkeää tarkastella ja punnita erilaisten vaihtoehtojen seurauksia. Ajankohtainen aihe ja tutkimustarve (kriittinen ääni yhteiskunnassa!) esim. aikuiskasvatusmuotojen integroituminen ja sitä suitsiva EU-johtoinen elinikäisen oppimisen koulutuspolitiikka. Vapaan sivistystyön alarajo koulutusmuotojen integroimisen seurauksena: ylikansalliset politiikat jyräävät pohjoismaisen perinteen. Hukataan aikuisen oppimisen moninaiset merkitykset ja perinteet.
 - Ministeriössä tarvitaan lobbareita!

2.5 Käsitteisiin liittyvää keskustelua

- Sosiaalinen pääoma ja sivistyspääoma: hyöty, mittaaminen, pääoma ja näyttö vs. henkilökohtaiset ja kokemuspohjaiset ”indikaattorit”.
- Vapaa ja työ: työ viittaa jollakin erityisellä tapaa motivoituneeseen ihmisten yhteenliittymiseen. Se ei koske kaikkia. Mitä tässä kontekstissa on vapaus? Vapautta tavoitteista?
- Vastuu suhteessa vapauteen: sivistystyötä ihmistä varten, mutta ”kukin löytäkseen oppimisen vapautensa”, ei sitä voi tarjoilla.